

Artikel af
Frederik Hansen formand for Fritid&Samfund
Steffen Hartje, sekretariatsleder

Opfordring til folketingets partier i forbindelse med den kommende evaluering af folkeoplysningsloven:

Fjern hovedparten af de ændringer af folkeoplysningsloven, der blev foretaget i 2016 i forsøget på at ramme nogle få antidemokratiske foreninger, og gør det i stedet lettere at være frivillig!

Den ændring af folkeoplysningsloven, der blev vedtaget i 2016, som en del af indsatsen mod foreninger, der modarbejder demokratiet og de grundlæggende frihedsrettigheder, skal nu evalueres.

De vigtigste ændringer af loven var følgende:

- At foreninger, hvis formål og adfærd modarbejder eller underminerer demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke kan få tilskud eller anvist lokaler eller stillet lokaler til rådighed.
- At kommunerne ud fra en risikobaseret tilgang baseret på stikprøver, skal vurdere, om der er behov for et nærmere tilsyn med foreninger, hvor der kan være risiko for overtrædelse af lovens bestemmelser.
- At kommunerne skal offentliggøre lister over, hvilke foreninger, der bliver tildelt støtte henholdsvis har fået afslag på støtte efter loven.

Videncenter for folkeoplysning (VIFO) har påtaget sig opgaven med at evaluere, hvordan det er gået med lovændringen med fokus på at undersøge, hvordan folkeoplysningslovens nye bestemmelser er blevet implementeret i kommunerne, og hvilken effekt de nye regler har haft siden deres ikrafttræden i 2017.

Evalueringen skal bl.a. afdække følgende temaer:

- Kommunernes procedurer vedrørende tilsyn på området.
- Omfanget af brugen af de nye bestemmelser i loven i forhold til afslag på tilskud og fratagelse af tilskud.
- Hvilke typer af foreninger der har fået afslag/har fået frataget tilskud.
- I hvilket omfang kommunerne har videregivet oplysninger til SKAT og modtaget oplysninger fra SKAT.
- Kommunernes vurdering af ressourceforbrug som følge af lovændringen.
- Kommunernes oplevede udfordringer og muligheder ved lovændringen.

Ved at kortlægge disse temaer skal VIFO give et samlet indblik i lovændringens konsekvenser, herunder om kommunerne oplever, at de med lovændringen har fået et brugbart redskab i den daglige forvaltning af folkeoplysningsloven.

Det er igen hemmelighed, at der i forbindelse med gennemførelsen af lovændringerne i 2016 kun i meget ringe grad blevet taget hensyn til de ændringsforslag, der kom fra landsorganisationerne på folkeoplysningsområdet. Det gjorde der ikke, fordi ændringsforslaget var en del af en større lovpakke, der skulle begrænse udbredelsen af antidemokratiske aktiviteter på en række forskellige områder, efter at der bl.a. havde været en offentlig debat om, hvordan enkelte foreninger havde misbrugt folkeoplysningsloven ved at få tilskud, de ikke var berettiget til.

Fritid&Samfund støttede sammen med en række andre landsorganisationer hensigten med lovændringen om, at antidemokratiske foreninger ikke skal kunne få tilskud eller få anvist lokaler i henhold til folkeoplysningsloven og kommunalfuldmagtsreglerne. Det var dog vigtigt for os at påpege, at målet med at forhindre nogle få rabiate religiøse foreninger i at få tilskud ikke måtte føre til, at man gennem et øget bureaukrati straffer alle de andre aktører, der får støtte fra loven.

Et eksempel på en sådan fejlslagen lovgivning var lovændringer i forbindelse med Tvind-sagen. På baggrund af denne sag fik alle foreninger, der fik støtte fra folkeoplysningsloven m.m., gennem en lovændring pålagt en lang række bureaukratiske krav, fordi man gerne ville ramme én aktør: Tvind-koncernen. Det lykkedes ikke for alvor at ramme Tvind, og i stedet gjorde man det mere svært for det frivillige Danmark.

På samme måde som tvind-loven er flere af lovændringerne fra 2016 problematiske, fordi de gør det mere bureaukratisk og dermed mere besværligt at være frivillig, uden at det har nogen nævneværdig effekt i forhold til dem, man ønsker at ramme: de antidemokratiske grupperinger. Det er således unødvendigt, at loven nu kræver, at alle foreningers tilskudsregnskaberne skal offentliggøres (§29). Hvem har gavn af det? Kommunerne har i forvejen adgang til tilskudsregnskaberne og det samme har de politiske beslutningstagere. Hvorfor skal de så offentliggøres med det ekstra bureaukratiske arbejde, der deraf følger? Ikke mindst for de foreninger, der har indtægter fra andre kilder end folkeoplysningsloven.

At denne lovændring ikke er let at administrere, fremgår af, at det her to år efter ikrafttrædelsen af lovændringerne, kun er relativt få kommuner, der har lagt tilskudsregnskaber op på deres hjemmesider.

Det er endnu mere problematisk, når loven nu kræver, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en fortegnelse over foreninger, der har fået afslag på at få tilskud eller på at få anvist lokaler (§35.2).

Tænk hvis man alle andre steder i de offentlige forvaltninger skulle til at offentliggøre lister over, hvem der har fået afslag på tilskud m.v.?

Hvis en forening har fået et afslag, fordi den ikke opfylder lovens betingelser for tilskud eller anvisning af lokaler, så er den sag afsluttet, og kan ikke have interesse for nogen. Denne lovændring er ren symbolpolitik uden anden effekt, end at den giver de kommunale medarbejder på folkeoplysningsområdet en helt unødvendig ekstra arbejdsbyrde, og bør derfor fjernes.

Den igangsatte evaluering af lovændringerne fra 2016 bør derfor få den konsekvens, at de fører til lovændringer i forhold til lovens §29 og §35.2.